

KRYTERIA OCEN Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

Ocena dopuszczająca:

Uczeń:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie,
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały,
- wyszukuje informacje w tekście,
- sporządza plan odtwórczy,
- charakteryzuje bohaterów,
- odtwarza zdarzenia,
- nazywa elementarne uczucia i emocje,
- redaguje proste formy notatek,
- gromadzi argumenty,
- próbuje formułować wnioski,
- formułuje pytania szczegółowe i ogólne w zależności od potrzeb i okoliczności,
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie,
- przy pomocy nauczyciela redaguje w prostej formie: rozprawkę, dialog, instrukcję, sprawozdanie, list, podanie, życiorys,
- próbuje nakłaniać, przekonywać, tłumaczyć,
- rozpoznaje i stosuje zdania pojedyncze, złożone i równoważniki zdań,
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją,
- dokonuje streszczenia,
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia,
- odróżnia język ogólnopolski od dialektu, gwary, żargonu,
- wskazuje w tekście archaizmy i neologizmy,
- różnicuje informacje od oceny,
- odróżnia fakty od opinii,
- zna środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne,
- zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie,
- wymienia cechy dramatu,
- wypowiada się na temat książek,
- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł,
- sporządza opis bibliograficzny,
- stosuje poprawną interpunkcję w zapisie daty,
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać,
- pracuje w grupie,
- zna pojęcia: stereotyp, puenta, perswazja, narcyzm, patos, kontrast, retrospekcja, przerzutnia, średniówka, przypis, wywiad, przypowieść, satyra, monodram, esej, pieśń, humanizm.

Ocena dostateczna:

Uczeń (j. w. oraz):

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem,
- analizuje świat przedstawiony utworu,
- określa tematykę,
- porównuje kreacje bohaterów,
- wyjaśnia znaczenie tytułu utworu,
- dostrzega, zarówno w utworach literackich jak i życiu powszednim, zależności przyczynowo skutkowe,
- formułuje tezę, hipotezę,
- uzasadnia własne zdanie,
- zabiera głos w dyskusji,
- zadaje pytania,
- buduje wypowiedź spójną zgodną z tematem,
- stosuje w wypowiedzeniach ustnych i pisemnych urozmaicone słownictwo,
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, sprawozdanie, rozprawkę,
- według schematu redaguje: instrukcję, list, podanie, życiorys, recenzję,
- przeprowadza wywiad,
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje,
- potrafi rozwinąć, uzupełnić tekst, wybierając najtrafniejsze frazeologizmy, potoczne porównania, synonimy, zdrobnienia, zgrubienia,
- dopasowuje sposób używania języka do pełnionej roli, sytuacji, celu podejmowanych działań w związku z potrzebami życia codziennego,
- zna rodzaje stylów: urzędowy, naukowy, popularnonaukowy i potoczny,
- rozpoznaje i wyraża bezpośrednio i pośrednio różne intencje,
- odczytuje wypowiedzi złośliwe, z humorem, poważne,
- stosuje w wypowiedzi omówienia zastępujące zwroty obraźliwe,
- rozpoznaje sposoby manipulowania odbiorcą w różnych tekstach kultury, w mediach i próbuje na nie reagować,
- różnicuje informacje od oceny i perswazji,
- próbuje negocjować,
- rozumie znaczenie pojęć: stylizacja, archaizacja, dialektyzacja,
- zna rodzaje dialektów i gwar,
- dokonuje przekształceń stylistycznych według wzoru,
- stosuje szyk prosty i szyk przestawny,
- rozpoznaje gwarę młodzieżową, buduje wypowiedzi z jej użyciem,
- rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone,
- dzieli wypowiedzenia wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe,
- interpretuje teksty poetyckie,
- rozpoznaje w utworach podstawowe środki stylistyczne i wyjaśnia celowość ich użycia,
- odczytuje informacje z adresu bibliograficznego,
- korzysta z przypisów,
- posiada podstawowe wiadomości na temat wybranych twórców literatury polskiej i światowej,

- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów,
- gromadzi materiały na określony temat,
- zna pojęcia: homonim, krytyk, krytykant, referat, esej, apostrofa, geneza, inwokacja, epilog, epepeja narodowa, bohater dynamiczny, tragedia antyczna. Pokolenie Kolumbów, Pokolenie Ocalonych, motyw, Don Juan, haiku.

Ocena dobra:

Uczeń (j. w. oraz)

- czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe,
- rozpoznaje funkcje czytanych tekstów, próbuje je klasyfikować i oceniać ich przydatność dla konkretnego odbiorcy,
- motywuje, ocenia działania i zachowania bohaterów,
- określa problematykę utworu,
- rozpoznaje typ narracji,

Ocena bardzo dobra:

Uczeń (j. w. oraz:)

- czyta różnorodne teksty kultury, dobiera je samodzielnie bądź przy pomocy nauczyciela,
- w sposób interesujący przedstawia problematykę czytanych utworów,
- dokonuje oryginalnej analizy i interpretacji utworów literackich,
- interpretuje teksty ikonograficzne,
- dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury,
- dostrzega uniwersalne wartości wpisane w teksty kultury,
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone, także z imiesłowowym równoważnikiem zdania,
- posługuje się nimi we własnych wypowiedziach w sposób celowy i przemyślany,
- wprowadza do wypowiedzi cytaty,
- potrafi ustosunkować się do cudzej opinii,
- potrafi świadomie ożywiać, uplastyczniać własne teksty, stosując urozmaicone stylistyczne środki językowe i poetyckie,
- celowo w wypowiedziach stosuje frazeologizmy, synonimy, antonimy, homonimy, eufemizmy, peryfrazy, oryginalne epitety, porównania, metafory,
- wypowiedziom ustnym i pisemnym nadaje indywidualny charakter,
- poznane formy wypowiedzi pisemnej redaguje w sposób oryginalny, z nielicznymi usterkami,
- tworzy teksty o różnorodnej stylistyce, zgodne z wskazaną funkcją językową,
- stosuje różne sposoby wprowadzania argumentacji,
- próbuje pisać eseje,
- buduje dialogi, potrafi je poprawnie spuentować,
- opracowuje tekst wywiadu do publikacji,
- inicjuje dyskusję, przewodzi jej, kontroluje przebieg, podsumowuje rozważania, formułuje wnioski,
- jest liderem grupy, zespołu,

- rozpoznaje i stawia problemy, rozwiązuje je w sposób twórczy,
- obiektywnie bądź subiektywnie ocenia sytuację,
- buduje wypowiedzi krytyczne,
- stosuje środki perswazji,
- negocjuje,
- zna pojęcie kompromisu,
- dokonuje wyboru,
- potrafi sporządzać mapy myślowe,
- wykorzystuje różnorodne techniki notowania,
- świadomie posługuje się wypowiedziami o charakterze ironicznym, sarkastycznym, humorystycznym, poważnym, patetycznym,
- odkrywa absurd wypowiedzi,
- rozumie rolę stylizacji w utworach literackich,
- dokonuje stylizacji archaicznej, dialektyzacji,
- analizuje język wypowiedzi,
- dostrzega w wypowiedziach błędy językowe,
- korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje,
- przetwarza informacje dla własnych potrzeb i celów związanych z nauką i życiem pozaszkolnym,
- dokonuje selekcji, syntezy, analizy,
- wymienia i ocenia wartości i antywartości,
- posiada wiedzę dotyczącą czołowych postaci literatury polskiej i światowej,
- przywołuje sylwetki twórców i dzieła sztuki,
- samodzielnie interpretuje teksty kultury,
- przywołuje konteksty i dostrzega współzależności,
- potrafi odpowiednio dobierać, porządkować, wartościować argumenty i kontrargumenty,
- formułuje wnioski,
- celowo skraca bądź rozwija własne wypowiedzi, przekształca je stylistycznie,
- potrafi zachować porządek logiczny, chronologiczny i tematyczny we własnej wypowiedzi,
- poprawnie pod względem stylistycznym, gramatycznym, logicznym, kompozycyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym redaguje wypowiedzi pisemne: opowiadanie, opis, charakterystyka, instrukcja, streszczenie, sprawozdanie, rozprawka, recenzja, przemówienie, reportaż, referat, podanie, życiorys, list, teksty użytkowe,
- dopiera typy zdań w zależności od rodzaju wypowiedzenia, rozumie celowość składniowego różnicowania tekstu,
- trafnie wybiera formę wypowiedzi,
- robi korektę własnego tekstu według otrzymanej instrukcji,
- kształtuje wypowiedzi w zależności od tematu, sytuacji mówienia, intencji oraz rozmówcy,
- stosuje stylistyczne środki językowe,
- w sposób celowy dobiera, porządkuje i ocenia informacje,
- potrafi stosować poznana terminologię naukową we własnej wypowiedzi,
- różnicuje wypowiedzi informacyjne,
- przeprowadzając wywiad prowokuje odpowiedzi współrozmówcy za pomocą wprowadzeń, nawiązań, sugestii, wstępnych ocen, opinii,
- formułuje pytania problemowe,
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, sarkazm, patos,

- aprobuje lub neguje cudze opinie,
- dyskutuje,
- wskazuje przykłady stereotypów funkcjonujących w otaczającym świecie,
- zna stereotypowe ujęcia cech przypisywanych mieszkańcom różnych regionów, państw,
- określa rolę stereotypów w życiu,
- dokonuje przekształceń stylistycznych w obrębie tekstów gwarowych, archaicznych, współczesnych,
- czytane fragmenty tekstów gwarowych identyfikuje z własnym regionem kraju, środowiskiem społecznym, zawodowym,
- rozumie różnice znaczeniowe między wyrazami krytyk, krytycyzm, krytykant, krytykanctwo,
- redaguje wypowiedź o charakterze oferty wydawniczej,
- wskazuje cechy stylu urzędowego, naukowego, popularnonaukowego, potocznego, artystycznego,
- określa rolę podmiotu lirycznego w utworach poetyckich,
- rozumie znaczenie i celowość stosowania środków stylistycznych: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, onomatopeja, apostrofa, anafora, epifora, aliteracja, pytanie retoryczne, wykrzyknienia, kontrast, hiperbola, oksymoron,
- interpretuje i analizuje utwory poetyckie,
- odczytuje znaczenie symboliczne,
- zna i charakteryzuje rodzaje i gatunki literackie,
- potrafi omówić budowę tragedii antycznej,
- rozumie znaczenie pojęć: fortuna, fatum, konflikt tragiczny, katharsis, sacrum, profanum,
- nazywa epoki literackie (starożytność, średniowiecze, odrodzenie, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, współczesność)
- stosuje homonimy, peryfrazy, eufemizmy,
- dokonuje analizy zdań wielokrotnie złożonych,
- rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania,
- sporządza bibliografię,
- nazywa prawdy uniwersalne i ponadczasowe,
- omawia wpływ tradycji biblijnej i antycznej na kształtowanie się cywilizacji europejskiej,
- dostrzega i wyjaśnia prawdy filozoficzne,
- odczytuje metaforykę utworów poetyckich,
- odczytuje sens alegoryczny,
- podaje przykłady motywów obecnych w literaturze na przestrzeni dziejów (rycerza, władcy, labiryntu, wędrowki, bohatera walczącego w imię wyższych celów, artysty i jego dzieła)
- samodzielnie opracowuje wystąpienie- prezentację, monodram,
- wygłasza samodzielnie przygotowany referat,

Ocena celująca:

Uczeń (j. w. oraz)

- samodzielnie poszerza własne horyzonty czytelnicze i myślowe,
- myśli i działa kreatywnie,
- interpretuje teksty ikonograficzne,
- twórczo i bezbłędnie redaguje wypowiedzi pisemne,
- wypowiada się stosownie do sytuacji i okoliczności, wyważając słowa,
- jest świadom zjawisk zachodzących we współczesnej polszczyźnie,
- dokonuje oryginalnych, wartościowych prób poetyckich lub prozatorskich,
- podejmuje działania mające na celu propagowanie kultury słowa,
- odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.